

Večernik

»JUTRA«

Leto I. (VIII.), šte. 126

Maribor, ponedeljek, 3. oktobra 1927

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Večja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš. po tarifu
Oglaš. sprejema tudi oglaš. oddelisk „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Pred važnimi odločitvami

Združitev demokratov in samostojnih demokratov gotova —
Tudi Radić stopi s svojimi poslanci v Demokratsko Zajednico

BEograd, 3. oktobra. Vsled bližajoče se prve skupščinske seje vlada v političnem življenju prav živahno gibanje. Poslanci so že zbrani skoro polnoštevilno in v klubih se vrše posvetovanja glede taktike v novi skupščini. Ministrski predsednik Vukičević je sprejel danes Aco Stanojevića in poslance dr. Perića, Mišo Trifunovića in Ilijo Mihačevića, s katerimi se je razgovarjal o popoldanski klubovi seji. Vukičević namerava kandidirati za predsednika kluba.

Vsekakor je današnji dan odločilne važnosti za bodoče politične dogodke. Ob 9. dopoldne so imeli v Beogradu navzoči demokratski ministri in poslanci dnevno sejo. Ljuba Davidović je v daljšem govoru poudarjal potrebo edinstva v stranki, nakar je podal dr. Marinković sliko težavnega položaja, v katerem se nahaja država in je polasil razloge, ki so bili merodajni za vstop demokratske stranke v vlado. V svojih nadaljnjih izjavah je naglašala potrebo reform na političnem in gospodarskem polju, kar tudi, da se brez sodelovanja in sklepa kluba ne sme ničesar ukreniti. Na konferenci se je razpravljalo tudi o vprašanju volitve skupščinskega pred-

sedništva in zastopnikov kluba v verifikacijskem odboru. Definitivna lista se določi sporazumno z muslimani.

Veliko pozornost je vzbudilo tudi dejstvo, da se v demokratskem klubu že imenujejo delegati za pogajanja s samostojnimi demokrati glede zopet združitve obeh skupin. V to sta bila določena Kosta Timotijević in dr. Ribar. Prvi je že stopil danes s Pribečevićem v stike in ga prosil imenom svojega kluba, naj tudi on določi delegate, da se sestavijo modalitete glede združitve obeh frakcij. Splošno se v demokratskih vrstah povdarja, da gre pri tem le za formalna posvetovanja, ker je fužija obeh kril že sklenjena stvar in so se dosedanja pogajanja končala s popolnim uspehom. — Dejanska združitev bi se imela izvršiti še pred sestankom nove skupščine.

Za 17. uro so sklicani skoro vsi ostali klubi k sejam, da se konstituirajo. Za jutri je napovedan prihod Stjepana Radića. Govori se, da bodo nedavno pričeta pogajanja glede vstopa Hrvatske seljaške stranke v Demokratsko Zajednico že jutri končana, s čemer bi tvorila ta skupina poslancev kompaktno enoto in bi lahko prevzela v svoje roke tudi vladno poslo.

Mariborska porota

Pod težkim sumom dvakratnega požiga — Oporočila razsodba

Maribor, dne 3. oktobra.

V Črni je nastal dne 20. aprila dopoldne v poslopjih Marije Stane, mladoletne hčerke umrle posestnice Marije Stane, ki se je po prevratu poročila z rudarjem Rudolfom Stanetom, na čuden način kar dvakrat požar. Marija Stane je izročila v svoji oporoki gospodarstvo do polnoletnosti hčerke Marije svoji sestri Heleni Mlinarjevi. Za svojega moža pa je določila le toliko, da ima pravico stanovanja v majhni sobici do smrti, preživljati pa se mora sam, dokler je zdrav. Le če zbolí, dobi pri hčerki hranilo s postrežbo. Ako pa bi delal prepirljivo, se mu sme tudi stanovanje takoj odpovedati. Naravno, da obtoženi Rudolf Stane s takšno oporoko ni mogel biti posebno zadovoljen.

Dne 20. aprila dopoldne pa je nepričakovano nastal požar na podstrešju domačega poslopja, ki je povzročil znatno škodo. Komaj so ta ogenj pogasili, se je že eno uro pojavil požar zopet na drugi strani, na skednju.

Preiskava je dognala, da je bil ogenj položen. Zločinec je najbrže postavil sveče in jih vžgal. Ko so zorele sveče do tal, se je raznetil ogenj. Orožniki so takoj osumili kot storilec moža pokojne Marije Stanetove, Rudolfa Staneta, ki je imel sobo poleg balkona, kjer je začelo goreti.

Da prikrije svoj namen, je šel Rudolf Stane kakor je sam pravil, usodno jutro

še k spovedi in obhajilu in dvakrat k maši, nato pa domov v svojo sobo. Ob 10. dop. je prvi sam zakričal, da gori. Name to, da se najprej prepričal, kje gori, pa je sčel proč po aparat za udušenje ognja. Priznal pa je potem, da ni videl nobenega plamenu in nobenega dima, temveč da je slišal le pokanje v stropu. Tudi pri drugem požaru se je obnašal zelo semljivo. Ljudem se je zdele kakor da hoče preprečiti udušenje ognja. Tudi le neka priča povedala, da je Stane večkrat izrazil bojazen, da bi nastil na podstrešju ogenj, ker si neka na eni nica na podstrešju večkrat sveti. Dogajalo se je nadalje, da je obdolženi živel v večnem prepirlu s svojo ženo, ki ga zatradi ni hotela vzeti na sosesost in ga je končno popolnoma izključila od dediščine.

Rudolf Stane je odločno tajil krivdo in izjavil, da so mu priče sovražne.

Današnji porotni razpravi je predsedoval dss. Dev z votantom dss. dr. Senjorjem in okr. sodnikom Kramerjem. Zapisnikar avskultant Logar. Državni pravdnik dr. Holnik, zagovornik dr. Šnuderl. Zaslišanih je bilo 13 prič. Vse so razbremenjevale obtožbenca potrjujoč, da je ves čas gašenja pridno sodeloval in pomagal gasilec, da se uduši ogenj. Edino stavljeno vprašanje, ali je Rudolf Stane krv hudoodelstva požiga, so porotniki z 11 glasovi zanikali, nakar je bil obtoženec oproščen.

Krasna zmaga naprednjakov v Ljubljani

Pri včerašnjih občinskih volitvah dosegli demokrati skoro absolutno večino

Maribor, 3. oktobra.

Bela napredna Ljubljana slavi danes že svojo tretjo leto njo zmago. Po letih zablod in težkih preizkušanj, ko je vihrala nad njo zastava reakcije, se je letos vzdramila in v treh mogočnih sunkih vrgla raz sebe dušeci jarem reakcije, nasilja in politične gnusobe. Prvič 23. januarja ko si je izvojevala večino naprednih poslancev v oblastno skupščino, drugič 11. septembra, ko je vrgla ob tla dr. Korošca in tretjič včeraj pri občinskih volitvah, ko si je napredna Ljubljana priborila skoro absolutno večino nad vsemi drugimi strankami, ki so vse šle v prvi vrsti v boj proti naprednemu bloku. Napredna lista izkazuje ogromno relativno večino napram vsem drugim listam, klerikalci pa so zaostali za njo za več kot 1000 glasov. Število naprednih glasov je poraslo pri včerašnjih volitvah napram skupščinskim dne 11. septembra skoro za 300 glasov.

Napredni Slovenci Maribora in cele mariborske oblasti se veselimo velikega uspeha bele napredne Ljubljane iz dveh vidikov: prvič, ker vkljub temu, da smo bili in ostanemo tudi še vnaprej najodločnejši borci za obstoj, razvoj in napredek naše mariborske oblasti in Maribora kot njenega središča.

smatramo Ljubljano še vedno za svojo kulturno in gospodarsko matiko.

za center slovenskega duševnega in gospodarskega življenja. Veselimo se vsakega uspeha naše bele Ljubljane: radi pohitimo tja na velesajme, da si ogledamo manifestacijo naše slovenske gospodarske sile; svoje sinove iz cele Slovenije pošiljamo na naš najširši kulturni zavod, na ljubljansko vseučilišče, in z Ljubljano vsikdar odločno dvignemo svoj glas, ako se pojavijo reakcionarna stremjenja, da bi nam zavod okrnili. Dasi Ljubljana ni in tudi ne bo več upravno-politični center Slovenije, pa nam ostane vendarle center našega kulturnega razvoja in razmaha naših gospodarskih sil, kakor je bil in je še danes Gradec za nemške alpske dežele.

Drugič — in pred vsem — pa nam je Ljubljana center naprednega slovenskega političnega gibanja.

Čeprav se je tudi naša strankina organizacija iz taktičnih razlogov prilagodila upravno-politični razdelitvi Slovenije v dve oblasti. Baš zato smo tudi mi v Mariboru in v celi naši oblasti tako bridko občutili tekom minolih dveh let sramoto, da je zastopal belo Ljubljano v narodni skupščini dr. Korošec, mož, ki smo o njem tudi mi naprednjaki nekoč imeli svetlejšje pojme, ki se je pa izkazal kot prototip najgršega reakcionarja in političnega demagoga. Zato smo z veseljem pozdravili njegov padeč 11. septembra in ni bilo to naše veselje nič manjše, kakor ono, ki smo je občutili nad našim uspehom v mariborskem volilnem okrožju.

Z veseljem in ponosno beležimo zato tudi mi naprednjaki mariborske oblasti mogočni podvig napredne misli v Ljubljani in izrekamo našim tovarišem v našem kulturnem, gospodarskem in

političnem centru Slovenije, naše vroče čestitke!

V naslednjem podajamo rezultat volitev:

Volilnih upravičencev je bilo 14.546, glasovalo pa je 10.432 volilcev in so dobili: Slovenska ljudska stranka 3864 glasov in 19 mandatov; socialisti 537 (2), Napredni blok 4879 (23), radikali 513 (2), komunisti 392 (2), Neodvisna gospodarska skupina (dr. Gregorič) 247 glasov in 1 mandat.

Klerikalci so dobili svoj 19. mandat z ostankom, ker so imeli z radikali vezano listo. Na ta način so bili socialisti prikrajšani za en mandat.

Razmerje pri skupščinskih volitvah, dne 11. septembra je bilo sledeče: Klerikalci skupno z radikali 4581, demokrati 4608, socialisti 438 in komunisti 478 glasov. Pri občinskih volitvah so torej napredovali: demokrati za 275 in socialisti za 99 glasov; klerikalci skupno z radikali so nazadovali za 204 in komunisti za 86 glasov.

Smuk

S hitrimi koraki se bliža zima. Za onega, ki je ne pozna, zelo nesimpatičen, za njene poznavalce pa brez dvoma najlepši čas. Ali obstoji mogoče vsa ta lepota v blatnih mestnih cestah, mokrih čevljih in meglenih dnevih. Gotovo ne! Kajti zimo poznamo tudi s popolnoma druge strani; s strani veselja, radosti in zdravja za vsakega, ki jo razume in pravilno uživa njene krasote. S strani zimskega sporta, pred vsem smučanja. Ali ste že mogoče videli kakega smučarja, ki bi se vračal žalosten in slabe volje s svoje ture; ali ni vsakomur sijalo iz oči veselje, iz vsega telesa zdravje? Smučke pa so, ki nam ljudem posredujejo lepote zimske narave.

Kdor torej želi zdravja in veselja, ta se naj smuča. Če smatra sebe za prestarega, pa naj pusti svoje otroke s smučmi v novi zimski svet. Ravno za mladino je smučanje neobhodno potrebno.

Seveda bi se vdal vsak popolnoma napačni misli, kdor bi menil, da je smučanje monopol moškega spola. Baš za ženski spol je smučanje neprecenljive vrednosti. Današnja ženska mladina pozna žal samo plese, šminkanje in slično, dočim ji je obširno kraljestvo narave in lepote popolnoma tuje.

Seveda je navadno ženska sama preslaba in se mora opirati na moškega. In tega se pred vsem boje skrbni starši. Toda v tem oziru so lahko popolnoma brez skrbi. Nikjer se namreč ne bo razvilo bolj neprisiljeno občevanje med mladim ženskim in moškim spolom in ker se bo mladenič čutil na tem polju močnejšega, se bo ravno tukaj naučil pravega viteškega obnašanja proti nežnemu spolu. Tu ne bo mestnega takozvanega »kavalirstva«, ampak samo pravo vzvišeno prijateljstvo.

V smučanju se bomo našli spet vsi, ki smo se zgubili v vrtincu mestnih zabav, ki nam ne prija in iz katerih se hočemo rešiti na smučih k sol-

KINO UNION

Samo še do srede!!

Telefon št. 329.

Indijski grobni spomenik

dva dela — 12 velikih činov na enkrat. — Vse dosedanje predstave razprodane!
Vsakdo si mora ogledati to velikansko filmsko delo, ki se predvaja zadnjikrat v Mariboru.
Navadne cene. Preskrbite si vstopnice v predprodaji! Navadne cene.

Naše neodrešene pokrajine

Urejenja gospodarskih vprašani se je lotil fašizem, pa zakaj? Fašistični »Il Popolo di Trieste« piše o tej stvari tole: »Med Slovenci se je še do zadnjega časa gojilo prepričanje, da je italijansko gospodarstvo v Julijski Krajini le začasno in da zato treba vstrajati v narodni obrambi. To prepričanje je nutil zlasti onostranski tisk s kar nainverjetnimi dokazi in celo tudi s poveljevanjem jugoslovenske vojske. Mnogo se izkorišča v to svrhu gospodarski položaj Trsta, ki se opisuje skrajno črnogledno, češ, Trst mora propasti pod Italijo, ker nima zaledja, a živeti bi mogel le s pomočjo jugoslovenskega prometa in mora torej postati jugoslovenski. Stvar se je sedaj izpremenila, ko se je fašizem lotil tudi urejevanja gospodarskih vprašani in tako pokazal, da ni ne duha in ne sluha o propadanju, temveč da Italija z vso vne-mo skrbi tudi za te kraje... Tržaški promet pada, Tržačani pa bi radi dose-gli predvino višino. O gospodarskih vprašanjih res pišejo in razpravljajo fašisti ali izvajanja vprašani ni nikjer in ga tudi ne bo. Denar prihaja iz Rima v Julijsko Krajino le v strategične svrhe, drugače je kolonija, v kateri se prav brezobzirno pobirajo davščine.

Sijajne kupčije dela v Trstu regni-kolska mlekarja »Soresinese«. Ko je pri-čela, so mislili, da ne bo mogla vzdrže-ti, češ, saj je v okolici Trsta toliko mle-ka in sira. Mlekarna napreduje v vedno večjo škodo domačih mlekarj. Prodaja svoje mleko, njeni mlečni izdelki se hi-tro razpečajo in sedaj so otvorili pro-dajalno sira, katero Tržačani kar oble-gajo. Na pridobitem polju se uveljavlja-jo regnikoli za domačine vedno opas-nejše.

Da Istra napreduje, trdi tržaški »Pic-colo«. Kljub vsem neugodnostim pokra-jina napreduje... Ali se mu blede? Le-tečnja suša je uničila skoro vse pridelke in sami fašistični voditelji pripoveduje-jo ministrom v Rimu, da je gospodarsko stanje v deželi obupno in da kmet ne more nikamor naprej, ako ne bo prav-ljdatne pomoči iz rok vlade. Ni vodovo-

dov, ni vodnjakov, ceste so razbite in zanemariene. Po 10 do 20 km daleč ho-dijo po vodi! »Piccolo« je tožil te dni tudi, da je Avstrija zanemarjala Istro. Deželno upravo so imeli v rokah Itali-jani in povsodi, kjer so v Primorju go-spodarili oni, se kažejo sedaj strašne po-sledice njihove nesposobnosti. Istra se upravlja kot kolonija! Tako je vskliknil pred par leti eden prvih fašističnih ve-ljakov v Istri. To je res in tako ostane. Sedaj moledujejo istrski zastopniki po Rimu za podporo in pomoč. V ministr-stvih »študirajo« istrski problem. Konec vsega študiranja bo, da bo Istra še bolj nazadovala in le tak nespameten list, kakor je »Piccolo«, bo trdil, da napre-duje in prospeva.

Nad raznarodovanjem Italijanov v Tunisu s strani francoske oblasti se je bridko pritoževal te dni tržaški »Pic-colo«. Neki italijanski priselienec je stopil v francosko državno službo, svo-jega sina pa je hotel poslati v italijan-sko armado odslužit vojaško leto. Fran-coska oblast ga je zavrnila rekoč, da je fant francoski državljani. »Piccolo« iz-vaia, da je lahko na tak način imeti na-rodnost onemu, ki se ne more braniti. List govori o križevnem potu Italijanov v Tunisu... Raznarodovanje Jugoslove-nov v Primorju in njihov križev pot, to je po »Piccolovih« možganih pravično in sveto delo fašistične Italije.

Iz Koroške. Na Bistrici v Rožu so zborovali hakenkreuzlerji. Vabljeni so bili »deutsche Arbeiter und deutsche Bauern«. Ker pa takih ni, ni bilo skoro nobene udeležbe. Predstavniki zborova-nja čistokrvni Nemec Pospisil je radi tega kar divjal. Lepake za shod so imeli iz raiha. — Na Koroškem so se mudili zastopniki društva za varstvo gradov iz Nemčije. Namestnik deželnega glavarja Leer jim je zatrdil, da ima dokumente, po katerih je dokazano, da ni bil na Ko-roškem samo viteški in meščanski sloj že od nekdaj nemški ampak vse javno življenje je bilo nemško... Može dela čust svojemu priimku. Prazne so njego-ve trditve pred zgodovino Koroške.

Tovariši abiturienti!

V prihodnjih dneh Vas bo sprejela univerza pod svoj krov. Posvetili se bo-ste študiju na vsučilišču, posejali pre-davalnice, seminarske dvorane in insti-tute. Toda kmalu boste spoznali, da uni-verza ne nudi vsega, kar zahteva živ-ljenje od Vas. Zahrepeneli boste po or-ganizaciji. Kulturna akademska društva Vas bodo seznanila z najrazličnejšimi problemi in vprašanji moderne dobe; pa tudi vsak posameznik naj ustvarja novo in boljše.

Na čelu vseh naprednih akademskih organizacij je jugosl. akademsko društvo »Triglav«. V njem boste našli ide-alne akademike, ki Vas bodo vedno ka-zali pravo, odkritosrčno pot in Vam da-žali smernice za Vaše bodoče delovanje. Pod njenim okriljem boste razpravljali o vseh najaktualnejših vprašanjih, ki tr-kaio na vrata naše dobe ter zahtevajo primerne rešitve. Gojili boste pravo družabnost, ki jo danes tako pogosto pogrešamo v javnem življenju.

Akademiki novinci! Jugosl. akadem-sko društvo »Triglav« Vas vabi pod svoj krov, da postanete borci za jugosloven-sko napredno misel na zagrebški univer-ziti. Pojasnila o univerzitetnem študiju (inskrpcija je podaljšana do 15. okt.), akademskem življenju sploh ter vstopu v društvo se dobijo v tiskovni J. A. D. »Triglav« v Zagrebu, Radnički dol št. 38. Za J. A. D. »Triglav« v Zagrebu; Lado Jerše, agr.

Kino Apolo. Ne zamudite v ponedeljek tadjnikrat

VSTAJENJE

Od torka naprej sijajna veseloigra

Ljubavni ekspres

Ossi Oswald, Willy Fritsch, Jenny Ju-go, E. Hoffmann, Lilian Hall-Davis, Henry Bender.

Prazna stanovanja

Stanovanjsko sodišče v Mariboru razpisuje oddajo sledečih praznih stanovanj: 1. Trg svobode 3 II, 3 sobe, kuhinja in pritlikline od stranke Martin Gašper. 2. Tržaška cesta 53 I, 3 sobe, kuhinja in pritlikline od stranke Nikola Kosič. 3. Slovenska ulica 6 na dvorišču, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Frančiška Gede. 4. Strossmayerjeva ul. št. 10, pritlikline-dvorišče, 1 soba s štedil-nikom od stranke Marija Weingerl. 5. Pobrežje, Drevoredna ulica 14, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Pavel Lederer. 6. Studenci, Krpanova ulica 31, podstrešje 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Josip Permoser. 7. Kamnica 39, 1 soba s štedilnikom od stranke Fr. Polančič. 9. Kamnica 39, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Josip Vek. 10. Studenci, Zrinskega ulica 9, pritlikline, 1 soba s štedilnikom od stranke Alojzij Stiber. 11. Prešernova ulica 34, pritlikline, 3 sobe, kuhinja in pritlikline od stranke Marije Kaučič. 12. Vetrinjska ulica 12, dvorišče, 1 soba s premakljivim štedil-nikom od stranke Ferdinand Krebs. 13. Radvanje, Zg. Radvanjska cesta 68, 1 soba s štedilnikom od stranke Antona Narat. 14. Pobrežje, Zrkovska cesta št. 27, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stran-ke Ivan Kac. 15. Pekel pri Poljčanah 44, 2 sobi, kuhinja in pritlikline od stranke Franjo Haber. — Prošnje za dodelitev teh stanovanj je vložiti najkasneje do četrтка, 6. oktobra dopoldne.

Ogromna nagrada za najboljšo simfonijo.

Iz Berlina poročajo, da je nemški zve-zi muzikov uspelo, da je ameriška tvr-dka, ki je razpisala ogromno nagrado 200.000 Dolarjev (10 milijonov dinarjev) za komponista, ki bo dokončal Schuber-tovo nesmrtno H-moll-simfonijo, da je razpis izpremenila v toliko, da dobi na-grado oni komponist, ki bo komponiral najboljšo simfonijo, katere dinamika se bo najbolj približala Schubertovi.

Mariborski in dnevni drobiž

Veliki župan

dr. Fran Schaubach je danes nastopil daljši dopust. Nadomestuje ga dvorni svetnik dr. Leon Staré. —

Gospodarsko in politično društvo za II. okraj

ima v torek dne 4. t. m. ob 20. uri v taj-ništvu SDS Cankarjeva ul. 1 sejo širše-ga odbora Na dnevnem redu je razgovor o pripravah za predstoječe občinske vo-litve. Odborniki se razpravljajo, da se seje zanesljivo in točno udeležijo.

Na naslov varnostne oblasti.

V bivši dragonski vojašnici — Jezdar-ska ulica št. 8 — stanujoči slaščičar Ivan Tomovič je opazil v stropu svojega sta-novanja sumljive razpoke. Poklical je v soboto okrog poldneva zidarskega moj-stra, ki je ukrenil takojšnjo izpraznitve dotičnega dela stanovanja. Strop se je že po preteku par ur res podrł, ker je tramovje preperelo. Stavba, last Sla-venske banke, je v slabem stanju in ogro-ža življenje stanovalcev. Pravega gospo-darja, ki bi se pobrigal vsaj za najnuj-nejša popravila, stavba danes nima, ker je razglašen nad imetjem lastnice kon-kurz. Je toraj dolžnost varnostne obla-sti, da takoj odstrani vse, kar bi ogrože-valo zdravje in življenje velikega števi-la prebivalcev te stavbe. —

Umrli je

danes ob pol eni 82-letni žakebnik Jakob Knupleš. Pokopali ga bodo v sredo ob 3. uri popoldne na mestnem pokopališču.

Občinstvu na znanje.

Du se nudi tujcem ter v obče potujo-čemu občinstvu povodom bivanja v na-ših krajih kar največ udobnosti, spre-jema Tujsko-prometna zveza v Maribo-ru vse pritožbe, ki se nanašajo na nedo-statke, ki bi mogli ovirati razvoj tujske-ga prometa. V ta namen je vsakemu na razpolago v tujsko-prometni pisarni v Mariboru, Aleksandrova cesta 35, oseb-na pritožna knjiga, v katero se vpišejo eventuelne pritožbe in podložijo s kon-kretnimi podatki, da more Tujsko-pro-metna zveza na podlagi istih nedostat-ke s primernimi ukrepi odpraviti. —

Saša Popov

sije izbral za svoj koncert, ki se bo vr-šil v petek v Unionu, posebno zanimiv in bogat vzpored, katerega priobčimo prihodnje dni. Priporočamo pravočasno rezerviranje prostorov. Vstopnina: se-deži 25—8 Din, stojišče 5 Din, dijači 2 Din. Predprodaja pri gg. Brišnikovi in Höferju. —

Sestanek zimsko-sportnega odseka SPD.

V sredo, dne 5. oktobra se bo vršil ob 8. zvečer v posebni sobi restavracije »Vinski hram« v Vetrinjski ulici sestanek zimsko-sportnega odseka Sloven-skega planinskega društva v Mariboru. Ker se bo na sestanku razpravljalo pred vsem o skupni nabavi smučarske opre-me, so vabljeni vsi člani ter prijatelji zimskega sporta, ki bi k novo ustanov-ljenemu zimsko-sportnemu odseku SPD pristopili kot člani, da se sestanka za-nesljivo udeležijo. Za odbornike udeležba obvezna. Nove člane sprejema načelnik odseka dr. Janko Orožen, v prostorih Prve hrvatske štedionice, Gosposka uli-ca 24. —

Maribor v slikah.

Pravkar je izšel že napovedani album razglednic Maribora, katere je založila Tujsko-prometna zveza za mariborsko oblast. Razglednice so prav posrečen ba-krotisk, posnetki imajo okusne okvire, motivi so srečno izbrani. Mariborska javnost bo gotovo s to izdajo prijetno iznenadena ter bo pridno segala po o-kusnih razglednicah. Ker se bo porabil dobiček iz teh razglednic za pospeševa-nje tujskega prometa v Mariboru in o-kolici, se občinstvu še posebej priporoča, da zahteva povsod razglednice, izdane od Tujsko-prometne zveze, ker se s tem podpirajo lepa stremeljenja te organiza-cije. V nadrobni prodaji stanejo razgled-nice po 1 Din, razprodajalcem se izda-vaio razglednice v tujsko-prometni pi-sarni v Mariboru, Aleksandrova cesta 35, po znatno nižani en-gros-ceni. —

Orižna Maribor

otvori v Narodnem domu plesno šolo 8. oktobra ob 20. uri. Prijave sprejema hišnik. K obilni udeležbi vabi odbor. —

Gledališki repertoar

Četrtek, 6. oktobra ob 20. uri »Revizor«. Premijera. Otvoritvena predstava.

Petek, 7. oktobra. Zaprto.

Sobota, 8. oktobra ob 20. uri »Revizor« ab. B.

Nedelja 9. oktobra ob 20. uri »Bajadera« Premijera.

Otvoritev gledališke sezone v Mari-boru. V četrtek, 6. oktobra se otvori nova gledališka sezona z Gogoljevo kla-sično komedijo »Revizor«. Prvi glasbena premijera bo v nedeljo, 9. okt. Vprizori se operetni šlager, Kalmanova »Bajadera«.

Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj

ne zboruje 8. t. m. temveč v soboto 15. tm. temveč v soboto 15. tm. v kazinski dvorani. Na to na prošnje pedagoškega krožka v Mariboru. —

Zavarovani člani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

ki bivaio v okolišu mariborske ekspozi-ture, naj vsa vprašanja in reklamacije, ki se tičeio dajatev (zdravjenja, izpla-čila hranarine, porodnine itd.) predložijo najprej ekspozituri v Mariboru, ki more v vsakem slučaju naihitiieie odpomoči. Ni pa v nobenem slučaju zadržano, da se vsak član ob doumnevanju potrebi o-brne vsak čas lahko tudi na Orožni u-rad za zavarovanje delavcev v Ljublja-ni. —

Glasovir za koncert slavnega vrtuoza Rubinsteina.

ki bo v sredo dne 5. oktobra ob 20. uri v veliki Götzovi dvorani, bo znamke Lauberger-Gloss ter pride nalašč v ta namen iz inozemstva. Popolnoma nič ne pretiravamo, ako trdimo, da Maribor tako sijajnega klavirskega umetnika ni še slišal in neizmerna škoda bi bila, ako dvorana ne bi bila nabito polna. — Vstopnice, v kolikor niso abonirane, se dobe v predprodaji v trgovinah gg. Zlate Brišnik in Josipa Höfer. —

Društvo jug. akademikov v Mariboru.

Na XXI. rednem občenem zboru, ki se je vršil dne 28. sept., se je konstituiral odbor sledeče: Predsednik: Spindler Metod, med.; podpredsednik: Vodeb Mi-ro, tehn.; tajnik: Glušić Anton, med.; blagajnik: Branko Lukman, med.; knjiž-ničar: Derenčin Franjo, iur.; arh. in gosp.: Weiss Hugon, tehn.; revizorja: Sorli Alda, iur. in Soršak Zmago, tehn.

Pretep in tatvina v gostilni.

V soboto zvečer so se delavci, ki so popivali v gostilni »Zlati konj« sporekli in končno tudi spoprieli. Med pretepom je bil zidar France K. iz Ljutomeru vr-žen na ulico, pri čemer je izgubil listni-co s 680 Din, katere sta našla cigan U-dorovič in zagorski krošnjar Jug. Z de-nariem sta pobegnili v sosednjo gostil-no, kjer ju je zalotila roka pravice. Oba sta tatvino taila. Pri telesni preiskavi pa so našli denar za Jugovo srajco. Iz-ročen bo sodišču. —

Prijet tat.

Včeraj je obmejna policija aretirala 28letnega Ivana Žolnirja, ki je hotel pre-koračiti avstrijsko mejo brez potnega lista. Komaj so ga privedli v zapore, pa se je ugotovilo da se je hotel umakniti zasledovanju radi tatvine, ki jo je izvr-šil na svojem domu. Starišem, ki pre-bivajo v Žalcu v Savinjski dolini, je ukradel 27 tisoč Din in hotel z mastnim plenom pobegniti v inozemstvo, toda oblasti so ga pravočasno izsledile in ga izročile okrajnemu glavarstvu v Celju.

Nesrečna vožnja.

Posestnica Marija Ertl iz Spodnjih Hoč, stara 71 let se je ponesrečila, ko je v soboto popoldne vozila pridelke svo-jega polja domov. Ker se ji je krilo obe-silo na voz, je padla tako nesrečno, da si je zlomila desno roko. —

Polomljena lestvica — zlomljena roka.

Mladi mizarški pomočnik Ivan Spin-dler iz Nove vasi je pri Muhiču na Bet-navski cesti postavljajl uho. Ker je bila lestva na kateri je stal, preperela, se je zlomil klin in delavec je padel tako ne-srečno, da si je zlomil desno roko. —

Stoletnica aluminija

Lahko srebro — Od pripovedke do resnice

Ko se pri nas v vsaki drugi kuhinji gotovo rabi aluminijeva posoda, bo le redko komu znano, da ima aluminij komaj 100letnico svojega odkritja in da daje posebno dober primer silno naglega razvoja nove dobe. Po pripovedkah je bil aluminij znan že v starorimskih časih. Ena od teh pripovedk pripoveduje, da je k cesarju Augustu prinesel neki mož kos srebrno bleščeče kovine. »To srebro« — je dejal, »se v velikanskih množinah lahko pridobi iz ilovice. V ilovici je skrito in se prav lahko obudi k življenju. Naš rimski državni zaklad se lahko s to vrsto srebra neizmerno obogati.«

Cesar je razmišljal. Potem je pa vprašal moža, če ve še kdo razen njega o tem odkritju. Mož je zanikal. Tedaj ga je pa dal cesar usmrtiti, ker se je bal popolnega propada srebrne vrednosti, če bi se navadna gлина in ilovica dala spreminjati v plemenito kovino.

S tem metalurgom so izginile prve sledi aluminija. Iz poznejših časov je mnogo pismenih izročil in zapuščin o »lahkem srebru«. Vse, kar se pod tem imenom navaja, se strinja s svojimi današnjega aluminija. Že to, da se od rimskih časov sem govori o neki vrsti srebra, ki bi se dal dobiti iz navadne glinice, je dokaz, da so naši predniki od prastarih časov sem temeljito raziskovali naravo brez pomoči, kakoršne imamo mi danes. Ker so iz starih dob ostali zapiski o lahkem srebru iz glinice, je gotovo, da so že nekdanji poznali primitivna sredstva, s katerimi bi se lahko pridobil današnji aluminij iz dobre dvanaestine celokupne zemeljske skorje.

V smeri današnje znanosti je pa ravno pred sto leti uspelo nemškemu kemiku Wöhlerju pridobivanje aluminija v malih drobtincah na ta način, da je kloraluminij s kalijem reduciral. Od teh znanstveno znamenitih posku-

sov je pa trajalo blizu 30 let do začetka tovarniškega pridobivanja aluminija. Potom elektrolize sta l. 1854. začela pridobivati aluminij kemika Bunsen in Deville in l. 1855. je bil na pariški razstavi že razstavljen poln voziček »srebra« iz ilovice. To »srebro«, pridobljeno v kemičnih laboratorijih, so obiskovalci razstave gledali z velikanskim začudenjem in zanimanjem.

Busenovi poskusi so pa privedli do tega, da se je napredek elektrike začel udeleževati v svrhu pridobivanja nove kovine. Prve poskuse so napravila električna podjetja v Švici, ki so razpolagala z največjo in najcenejšo vodno silo.

Prvi aluminij so kupovali samo kot rariteto, ker je bil silno drag. Kilogram aluminija je l. 1856. stal približno 5 tisoč dinarjev, 20 let pozneje je radi uspešnih poskusov in vedno cenejše pridobitve padel na eno četrtino in l. 1896. je bila njegova produkcija že tako daleč, da je stal kilogram komaj 20 do 30 dinarjev današnje valute. Danes se na leto producira že preko 200 tisoč ton. Za produkcijo je potrebna dvojna vrsta kamenja in sicer kriolita in bauksita. Prva vrsta se nahaja v velikanskih množinah in le to drugače siromsko deželo v rudarstvih v Grenlandiji, kar je povzdignilo skem oziru na visoko stopnjo, druga vrsta je pa najbolj zastopana v Dalmaciji. Franciji in na Madžarskem. Industrija z aluminijem pa še kot poprej najboljši uspeva v deželah, ki imajo poceni mogočne vodne sile. To so v prvi vrsti Švica, Norveška in severna Amerika.

Iz tega tako naglega razvoja se da sklepati, da bo aluminij, ki se je pred sto leti znašel kot majhna kroglica v retorti učenjaka-kemika, še močnejše razvil in da bodo tudi razne druge težke kovine s časom nadomestili razni lahki nadomestki.

Originalno izražanje veselja z avto-hupami

Ob prihodu ameriških legijonarjev so se pariški trgovci nadejali dobrih kupčij. Vsi, razen trgovcev z avtomobilskimi potrebščinami. Toda zgodilo se je, da so vsi razen njih imeli od obiska bore malo. Amerikanci so prišli na originalno idejo in pokupili po Parizu vse avtomobilske hupe — najpripravnejše sredstvo za izražanje veselja in zadovoljstva. V veliki dvorani Trocadera, kjer se je vršil svečan banket, katerega se je udeležilo 1500 ameriških legijonarjev, je svečanostna dvorana odmevala v jeku avtomobilskih hup vseh tonov in sistemov. Tako se namreč Amerikanci »zabavajo« tudi doma. Tako so edino trgovci avtomobilskih potrebščin dobro zaslužili, kajti avtomobilske trobente za »veselje« so dražje od navedenih, razen tega pa so bile plačane tudi v dolarjih.

Strahopetni toreador.

V Badajozu, malem španskem mestecu, so se minulo nedeljo vršile bikoborbe. Dobra reklama je privabila v areno številne gledalce, ki so nestrpnost pričakovali pričetka krvave igre. Toreadorja pa je v trenutku, ko bi se moral spopasti z bikom, navdal tak strah, da je pobegnil iz arene. Gledalci so se pričeli razburjati. prireditelji pa so bili v resni zadregi, kajti razburjenje se ni podelo in slišati je bilo med psovskimi tudi grožnje. V kritičnem trenutku pa je skočil v areno predsednik prireditvene odbora in se pričel boriti z besno živaljo. Na splošno presenečenje se je neizurjeni amater spretno boril z bikom in ga po kratki borbi mojstersko nabodel na meč.

40 dolarjev za besedo.

Ameriški listi poročajo, da je Lindbergh prejel za svoje memoarje 2 milijona dolarjev ali 40 dolarjev za vsako besedo. Ogromni honorar znaša v našem denarju nad 100 milijonov dinarjev.

Dedič milijonov izginil

Edini dedič ameriškega tobačnega magnata ali kakor pravijo tudi — kralja Reynoldsa, je pred nekaj dnevi v pravem pomenu besede izginil. Milijonarski dedič je star 21 let ter predstavlja tip bogatega mladega Amerikanca, o katerem se ne da misliti, da bi iz globokih notranjih nagibov bežal pred milijoni. Ker so mobilizirali za njegovo izsleditev poleg državne policije še celo legijo privatnih detektivov in razpisali visoke nagrade, je razumljivo, da se od ure do ure na veliko kupčijo razni predlogi in nasveti, po katerih naj bi se iskala njegova sled, da bi seveda dobri svetovalec prišel do razpisane nagrade. Nekdo se je celo ponudil in sicer anonimno, da ga za ceno 300 dolarjev v par urah pripelje. Ta ponudba je vzbudila sum, da se nahaja dedič v rokah zločincev, ki hočejo izsiliti visoko odkupnino. Drugi zopet zatrjujejo, da je mladenič v zadnjem času kazal nekako nezadovoljstvo nad dosedanjim življenjem in da se je neobičajno močno zanimel za francosko tuisko legijo. V tej smeri ga sedaj že iščejo. Pogrešanega dediča čaka dedščina od preko pet milijonov dolarjev. Domneva se tudi, da se je mladenič za nekaj časa sam skril, da bi vzbudil veliko senzacijo, ki vedno dobro služi v povečanje bogastva.

Tigri med pasajirji parnika.

Na angleškem parniku »Duke of Winchester« se je nedavno pripetila težka nesreča. Eksplodiral je parni kotel, kar je povzročilo na parniku splošno zmešnjava in paniko. Strah in groza sta spravila ob um nekega mornarja, ki je skočil h kletki, v kateri so bili tigri, namenjeni za hamburški zoološki vrt in jo odprl. Zverji so skočile na krov in razmesarile več mornarjev, ki niso mogli zbežati v kabine. Kapitan je izdal nalog, da se zverji postrelijo. Parnik je z veliko zamudo prispel v Hamburg.

Spominjalte se CMD

Sport

ISSK Maribor — SD Rapid 6:2 (2:1)

Triumfalna zmaga Maribora.

Včeraj se je odigrala finalna tekma za pokal poškodbenega fonda, ki si ga je zaslužen priporobil »Maribor« v boju z nevarnim tekmeccem »Rapidom«. Rezultat sam priča o superiornosti boljše moštva, ki je v drugem polčasu nasprotnika docela izločilo iz igre in v silnem stilu dosegalo uspehi za uspehom.

Moštvo »Maribora«, ki je nastopilo z dvema rezervama, je predvedlo ekscitacijsko igro, v kateri nasprotnik ni prišel do veljave. Sleherni igralec je bil na mestu in nikjer ni bilo opaziti niti najmanjše vrzeli. Napad je prodiral z veliko sigurnostjo in neprestano ustvarjal pred vrati nasprotnika kritične situacije. Prvič je trio, neprestano podpiran z uporabnimi centri kril odločno pridobival teren in se, zlasti v drugem polčasu, s precizno kombinacijsko, taktično dovršeno in tehnično popolno igro, nevarno približeval nasprotnikovemu svetišču. Krilska vrsta Prevolnik, Kirbiš in Hreščak I. je z odličnim placementom onemogočala razvoj protivnika in uspešno podpirala napad in se udeleževala tudi defenzivno. Branilca sta svoji nalogi v polni meri zadostila in s sodelovanjem vratarja čistila najnevarnejše situacije. Nikdar še ni »Maribor« pokazal toliko smisla in toliko značaja, nikdar še niso igralci »Maribora« igrali s tolikim srcem. Njih tehnične sposobnosti spremljane s prevdarnostjo in preračunljivostjo, so popolnoma izpolnile pričakovanja in prinesle zaslužen zmago.

»Rapid« je nastopil brez vratarja Pelka, dočim je »Maribor« nastopil brez Košenine, ki je po uspehih v zadnjih tekmah veljal za najboljšega moža. V napadu, ki je bil najslabši del moštva, je nastopil Klippstater, vendar njegovo udeleževanje ni bilo tako uspešno kot se je pričakovalo. Običajni način Rapidove igre, ki temelji na prodoru, se tokrat ni obnesel. Niti ostrost, s katero so skušali parirati napade in obrambne akcije »Maribora«, ni mogla preprečiti poraza. V krilski vrsti se je odlikoval v igri z glavo srednji krilec, dočim sta stranska krilca igrala podrejeno vlogo. Najboljši del moštva je bila ožja obramba, ki je nudila največ odpora, vendar so jo stalni napadi in preobremenjenost spravili iz koncepta.

Potek tekme je bil v prvem polčasu lako zanimiv, vendar se k'žub premoči »Maribora« ni moglo končnega uspeha še nikomur pripisati. Tempo, ki ga je diktil »Maribor«, je bil presenetljivo živahen. Že v sedmi minuti doseže desno krilo Čmrl iz neposredne bližine vodilni goal, nkar so se napadi menjavali. V 30 minuti doseže »Rapid« po prostem strelu izenačenje, toda tik pred zaključkom polčasa najde center desnega krila po nerodnosti desnega branilca mrežo in zviša na 2:1 za Maribor.

V drugem polčasu je napetost dosegla višek. Prizadevanja »Rapida« ostanejo brezuspešna »Rapid« skuša prevzeti iniciativo in pričinja surovo. V 12 minuti faul proti Rapidu. Vodeb efektno pošlje v goal (3:1). Žoga je stalno na polju Rapida. »Maribor« igraje ustvarja nevarne situacije in Rapida popolnoma izključuje od igre. V dvajseti minuti scorta Hreščak in z nebraničljivim strelom zviša na 4:1. Usoda »Rapida« je zapečaten. »Maribor«, siguren zmage, doseže v 29 minuti po centru Pavlinu peti goal (5:1). Enaistmetrovko zastrelja levo krilo, ki je postalo žrtev ostre igre desnega branilca in se v drugem polčasu ni udeleževalo. Napaka levega branilca »Maribora« povzroči kritično situacijo kijo Rapid izkoristi in zmanjša razmerje na 5:2. V 43 minuti scorta centerhalf Kirbiš in zaključí serijo efektnih goalov. Rezultat 6:2 odgovarja docela premoči Maribora in poteku tekme.

Po tekmi je predsednik MO g. Nerat izročil zmagovalcu prehodno darilo — pokal poškodbenega fonda.

Sodil je g. Nemec. V prvem polčasu malce nesigurno v drugem pa dobro. — Koti 3:2 za Rapid. Publike mnogo.

Pričetek prvenstvene sezone

Svoboda:Merkur 2:0 (0:0).

Včeraj popoldne sta prvo jesensko prvenstveno tekmo odigrali moštvi Svobode in Merkurja. Podleglo je sicer boljše moštvo, vendar je Svoboda s po-žrtvovalno igro zaslužila zmago. Merkur je prevladal, ni pa izkoristil ugodnih šans in zastreljal celo 11 metrovko, kar je bilo zani usodno. Polčas je bil zaključen, ne da bi kateri od nasprotnikov zabeležil uspeh. Tudi v drugem polčasu je bil Merkur v premoči, vendar ni imel sreče. Izgledalo je, da ostane tekma neodločna, toda v 41 minuti drugega polčasa je Svoboda dosegla prvi gol in v zadnji minuti drugi ter si priborila obe točki.

Sodil je g. Frankl dobro.

Maribor rez.:Rapid rez. 2:1 (0:0).

Rezerva Maribora, ki je nastopila v oslabilni postavi, se je morala zadovoljiti s pičlo zmago 2:1. Igra je bila v obeh polčasih odprta, kajti moštvi sta si bili enakovredni Sodil je g. Turino dobro. — Naraščai Maribora je podlegel Rapidovemu v razmerju 4:2.

Konjske dirke na Teznu

Razen ostalih sportnih prireditev so se včeraj vršile na Teznu zanimive jesenske konjske dirke.

Kar Pachnerjeva dirka: 1. Dolly (Turniš), ki jo je vzorno vodil g. Filipič. Oba heatsa v času 1:35.5 in 1:38.2. Drugo mesto v prvem heatu Sonja (Fr. Skoberne), Gjurka (Slavič) tretja in Bogdaj (Koražija) četrti. V drugem heatu je Bogdaj prišel drugi na cili 1:39.5, in Gjurka 1:37.7.

Liubljska dirka Bajadera (Filipič) je bila radi galopiranja diskvalificirana in je Diabolo (Turniš) dobil prvo mesto v času 1:40. 2. Nelka (Slavič) 1:41. 3. Bessie 1:41.5.

Lutomerska dirka. 1. Nelka (Slavič) 1:41. 2. Dragolina (Jurša), 3. Prinea (Gutmann) 1:46.5.

Dvovprezna dirka. 1. Sonja-Brigine (Skoberne) 1:45. 2. Bessie-Fortuna (Filipič) 1:53. 3. Granatin-Mausi (Jankovič) 1:46.3.

Obisk dirk je bil zadovoljiv. Prireditelji pa je nudila obilo zanimivih točk in v vsakem oziru donvni športnega užitka.

Kolesarska dirka Peruna.

Veraj dopoldne je priredil Perun dirko na 10 km. V prvi skupini seniorjev je zmagal Krameršič v času 15 minut, Jurič 15.1, Šibeik 15.2. Med juniorji si je priboril prvo mesto Linipovec v času 16 minut, Kiffman drugo v času 16.2, in tretje Sege (Slov. Bistrica) v času 16.3. Pri dirki naraščaja do 12 let je zmagal Faninger v času 20 minut, kar priča o izredni kakovosti mladega vozača, ki je že dosegel več prvih mest in obeta še mnogo uspehov. Drugo mesto je pripadlo Šibeniku 20.2. Tretje Pichlerju 20.3.

Srednjeevropski cup.

Rapid (Dunaj) je porazil praško Slavijo v razmerju 2:1 (0:1) in se plasiral za finale.

Sparta (Praga) je z budimpeštansko Hungarlio igrala neodločno 0:0 vendar si je zagotovila finale, ne da bi se igralo še tretjo tekmo, ker je Hungarlia nastopila neupravičeno s Konradom.

Finale za srednjeevropski kup bosta prihodnjo nedeljo odigrala dunajski Rapid in praška Sparta.

Zagrebske prvenstvene tekme.

Viktorija, ki je minulo nedeljo neodločno igrala z Mariborom je porazila Concordio v razmerju 3:2.

Hašk:Derly 2:1.

Croatia:Železničari 1:1 (1:0).

Dunajska prvenstva.

Admira:Austria 6:0 (6:0), FAC:Haško 2:0 (1:0), Sport-klub:BAC 4:1 (2:1), WAC:Simering 3:1 (2:1).

Kupujte železniške vozne karte v biljetarni Putnika v Mariboru, Aleksandr. 35

Maksim Gorki:

Otroška leta

13 Poslovenil dr. I. D.

»Ne dobé me, uide, jaz sem spreten, konj uren!« je odvrnil, se nasmehnil, pa takoj žalostno pomračil. — »Glej, vem: krasti ni lepo in je nevarno. Toda jaz delam to kar tako iz dolgega časa. In denarja ne prihranim, tvoj stric mi med tednom vsega pobere. Ni mi ga žal, vzemite! Sit sem.«

Naenkrat me je prijel za roko in me rahlo potresel.

»Lahek si, tanek, kosti pa imaš krepke, močan boš. Ali znaš kaj? Uči se na gitaro, prosi strica Jakoba! Majhen si še, ne bo težko. Majhen, pa togoten. Deda ne ljubiš?«

»Ne vem.«

»Jaz nobenega Kaširinih razen babice ne ljubim, vrag naj jih ima rad!«

»A mene?«

»Ti nisi Kaširin, ti si — Pješkov, druga kri, drug rod...«

Krepko me je stisnil in nenadoma skoraj vzdihnil:

»Oh, ko bi imel glas za petje, oh, ti moj Bog! Glej, razvnel bi narod... Poidi brat, delati je treba...«

Spustil me je na tla, si nasul v usta pest majhnih žebličkov ter začel nagovarjati in pribijati na veliko, štirio-glato desko moker kos črnega blaga.

Toda kmalu je bilo konec z njim.

Zgodilo pa se je to takole: na dvorišču je pri vratih ležal, k plotu prislonjen, velik hrastov križ z debelim, vejnatim deblom. Že dolgo je ležal tam. Opazil sem ga takoj prve dni svojega življenja v hiši. — tedaj je bil nov in rumen, jeseni pa je zelo porčnel vsled deževja. Grenko kisel vonj je izpuhteval od njega in na tesnem, umazanem dvorišču je bil odveč.

Kupil ga je bil stric Jakob, da bi ga postavil nad grobom svoje žene, in zaobljubil se je, da ga sam ponese do pokopališča na obletnico ženine smrti.

Ta dan pa je prišel na soboto, v začetku zime; bilo je mrzlo in vetrovno, s streh se je sipal sneg. Vsi v hiši so odšli na dvorišče, ded in babica sta se s tremi vnučki že zgodaj odpeljala na pokopališče k zažidnici, mene so pustili doma za kazen za nekaj greh.

Strica sta, oblečena v enake črne kožuhe, vzdignila križ s tal in se mu postavila vsak pod eno ramo; Grigorij in neki tuj človek sta s trudom dvignila deblo ter ga naložila na široka pleča Cigančku; ta je začel omahovati in je razkoračil noge.

»Boš zmogel?« — je vprašal Grigorij.

»Ne vem. Težko bo...«

Stric Mihajl je srdito zakričal:

»Odpri vrata, slepi vrag!«

A stric Jakob je rekel:

»Sram naj te bo, Vanjka, midva sva oba slabša!«

Grigorij je odprl vrata in resno svetloval Ivanu:

»Le glej, da se ne prevzdigneš! Poidite z Bogom!«

»Bedak plešast!« je zakričal stric Mihajl z ulice.

Vsi, ki so bili na dvorišču, so se glasno zasmeli in začeli glasno govoriti; kakor, da jim je bilo všeč, ker so odnesli križ.

Grigorij Ivanovič me je peljal v delavnico in izpregovoril:

»Mogoče, da te danes ded ne bo tepel, prijazno gleda...«

V delavnici me je posadil na kup volne, ki je bila pripravljena za barvanje, me do pleč skrbno zavil v njo, nato je poduhal prav nad kotli in zamišljeno dejal:

»Jaz, dragi moj, poznam deda sedemindeset let; videl sem ga, ko je začel z delom in gledam sedaj njegov konec. Že zgodaj sva bila prijatelja, skupaj sva zamislila to delo in ga pričela. Ded je razumen! Glej, postal je sam svoj gospodar, česar jaz nisem znal. Gospod pa je razumnejši od nas vseh: samo nasmehne se in na mogočnejši človek se izpremeni v bedaka. Ti še ne razumeš, zakaj se kaj reče ali stori, toda treba je, da vse razumeš. Sirotno življenje je težko. Tvoj oče Maksim Savatejič je bil krasen človek, vse je razumel — zato ga ded ni imel rad in ga ni priznaval...«

Bilo je prijetno poslušati dobre besede, gledati, kako se v peči igra rdeči in zlati ogenj, kako se nad kotli dimijo mlečni oblaki pare in sedajo kot modrikasto ivje na deske poševne strehe, — skozi surove špranje se vidi bele črte neba. Veter se je poleg, nekje je sijalo sonce, vse dvorišče je bilo posuto kakor s steklenim prahom, po ulicah škripljejo sani, bel dim se vije iz dimnikov, lahne sence drče po snegu, kakor da bi nekaj pripovedovale.

Dolgi, koščeni Grigorij, bradat, brez čepice, z velikimi ušesi, kakor dober čarovnik, meša vročo barvo in me uči:

»Glej vsem naravnost v oči; tudi psu, če skoči vate — pa bo obstal...«

Težki naočniki so se mu zarezali v kožo, konec nosa je pomodrel in bil podoben babičinemu. Z Grigorijem v

družbi biti je priprosto, kakor z batico...«

»Čuj?« je naenkrat vzkliknil, prisluhnil, nato pa z nogo zaprl vrata pri peči in skokoma stekel po dvorišču. Tudi jaz sem se pognal za njim.

V kuhinji je na tleh ležal Ciganček, z obrazom navzgor; skozi okno so padali široki prameni svetlobe nanj, na glavo, na prsi, na noge. Njegovo čelo se je čudno svetilo: obrvi so bile visoko privzdignjene; navzkrižne oči so nepremično strmele v strop; temne ustnice so vzdihale in izpuščale rožnate mehurčke; iz kotov ustnic je po licih in na vrat doli ter na tla tekla kri; tekla mu je izpod hrbta v gostih potokih. Ivanove noge so bile nerodno iztegnjene in hlače so bile videti mokre; trdno so bile prilepljene k telesu. Tla so bila čisto izprana s peskom. Lepo so se blestela. Potoki krvi so presekali pramene svetlobe in so se vili k pragu, zelo blesteči se.

Ciganček se ni genil; samo prsti na rokah, ki so bile iztegnjene ob telesu, so se premikali in grabili tla, pordeli nohti so se svetili na solncu.

Pestunja Evgenija je sedela ob njem in mu poskušala stisniti v roko svečo; Ivan je ni obdržal, sveča je vedno padala in plamen je vtonil v krvi; pestunja jo je pobrala, jo obrisala s predpasnikom ter jo znova skušala vrniti med nemirne prste. Po kuhinji je plaval vznemirjen šepet, kakor veter me je suval s praga, pa sem se krepko držal za kljuko pri vratih.

»Spoteknil se je«, je z nekakim raskavim glasom pripovedoval stric Jakob in sukal glavo. Bil je blede, izpremenjen, oči brez barve in često pomežikoval.

»Padel je, paga je zmečkalo, na hrbet ga je pritisnilo. Tudi naju bi bilo, pa sva še o pravem času vrgla križ s pleč.«

»Vidva sta ga zadavila«, je pridušeno rekel Grigorij.

»Kako?«

»Vidva!«

Kri je še vedno tekla, pred pragom se je že nabrala v lužo, potemnela in se nekako nakopičila. Ciganček je golčal, kakor v sanjah, postal vedno bolj ploščnat in kopnel, se prilepljal k tlem ter izginjal vanja.

»Mihajlo je dirjal s konjem k cerkvi po očeta«, je šepetal stric Jakob, »jaz pa sem ga zvalil v kočijo, da sem bil prej tukaj... Dobro, da si jaz sam nisem bil naložil debela, sicer bi...«

Pestunja je zopet poskušala stisniti svečo Cigančku v roko in ga je pokapala po roki z voskom in solzami.

Grigorij je glasno in surovo rekel:

»Na tla k glavi mu jo postavi!«

»Saj res!«

»Čepico mu snemi!«

Pestunja je potegnila čepico Ivanu z glave; zamolklo je udaril z zatilnikom ob tla. Glava se je nagnila na stran in kri je začela teči obilneje, sedaj samo iz ene strani ust. To je trajalo strašno dolgo. V začetku sem mislil, da se bo Ciganček zbudil, se dvignil, sedel na tla, pljunil in rekel:

»F-fu — pajek!«

Tako je napravil, kadar se je zbudil v nedeljo po obedu. No, sedaj ni vstal, ampak je vedno bolj kopnel. Solnce je že odšlo od njega, svetli prameni so omedleli in so bežali le še na podoknikih. Ves je potemnel, nič več ni migal s prsti, pena na ustnici je izginila.

Za temenom in okoli ušes so štrlele kvišku tri sveče, plapolale s svojimi zlatimi zublji in osvetljevale buine, sinje črne lase, rumeni zajčki so begali na rjavih ustnicah, konec ostrega nosa in beli zobje so se svetili.

Klečoča pestunja je plakala in šepetala:

»Golobček ti moj, veseli sokolček...«

Bilo je grozno in hladno. Zlezel sem pod mizo in se skril tamkaj. Nato je s težo planil v kuhinjo ded v kožuhu, babica, z bojo okrog vratu, stric Mihajlo, otroci in mnogo drugih ljudi.

Ded je vrgel kožuh na tla in zakričal:

Zločinci! Kaj ste storili! Glejte, čez pet let bi bil nepremagljiv!«

Obleka se je valila na tla in mi branila, da nisem videl Ivana; zato sem zlezel izpod mize in prišel dedu pod noge. Brnil me je v stran in zagrozil stricema z malo rdečo pestjo:

»Volkova!«

In sedel je na klop, se uprl v njo z rokami, suho ihtel in govoril s škripajočim glasom:

»Vem, — na potu vama je bil... Eh, Vanjuška... bedaček! Kaj si storil, a? Kaj — vprašam — si storil? Mati, Bog naju nima rad poslednja leta, a? Mati!«

Babica se je široko razprostrla po tleh, otipavala z rokami obraz, glavo, prsa Ivanova, mu pihala v oči, ga prijemala za roke, jih drgnila in prevrnila sveče. Nato se je težko dvignila na noge, vsa črna, v črni, blesteči obleki, grozno razširila oči in tiho izpregovorila:

»Ven, vi prokleti!«

Vsi so se razen deda izgubili iz kuhinje.

Cigančka so pokopali neopaženo, skromno.

(Dalje prihodnjič.)

Mali oglas, ki služi v posebej določene in socialne namene občinstva: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek Din 10.—

Miren zakonski par

išče s 1. novembrom t. l. stanovanje ob-
stoječe iz sobe in kuhinje. Naslov pove-
prava lista. 1188

Lokale,

tudi v I. nadstropju, išče odvetnik. Na-
slov v upravi lista. 1203

Mehlovana soba

s posebnim vhodom in električno lučjo
se odda 1 ali 2 gospodoma. Betnavska
c. 18 I. vrata 33. 1226

Soba

s prostim vhodom in električno razsvet-
ljavo se odda enemu ali dvema gospo-
doma ali večjim dijakoma. Naslov v
upravi. 1234

Dlák se sprejme na stanovanje

in hrano. Naslov v upravi »Večernika«. 1209

Angleško in nemško

podučuje ter predstavlja F. Hanss, Can-
karjeva ul. 14, II. 9. 1201

KARO MARIBOR
KOROŠKA CESTA 19
Specijaliteta: Npre-
močljivi jesenski in
zimski čevlji!

POZOR! POZOR!

Krojači, šivilje, čevljarji,
ako Vam Vaši stroji nagajajo
obrnite se na specialno me-
hanično delavnico **Justin**
Gustinčič, Tattenbachova ulica
št. 14, ker ima ista specialni
oddelek za popravila strojev
vseh vrst. 937

Din 199—
čevlji s spono lakasti in
v modnih barvah pri

Anici Traun
Grajski trg 1 870

Pisarniške potrebščine
najboljše kvalitete kupite la pri 1125

Zlati Brišnik, Maribor, Slovenska ul. 11

Vse tiskovine po naročilu.

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik Izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru: Tiska Mariborska tiskarna d. d. predstavnik

Zastoni
1000 kg
»Medo«-kave

se je kolonijalnim
trgovinam razdelilo

Zahtevajte
pri Vašem trgovcu
zastonj en zavojček
»Medo«-kave

VELIKA KAVARNA

SVENGALI

Ponedeljek 3.

Torek 4.

Radi opustitve trgovine
se vse blago po zelo znižanih cenah

razprodaja

pri

Jos. Karničnik

1191

Slovenska ulica 10

Ne zamudite te prilike!